

Følgen, blive den, at disse Gaarde fremtidig ikke vilde være fæsteligte, skjøndt dette vistnok ikke har været den ærede Ministers Mening, men denne tværtimod snarere har været omvendt. Lovforslaget siger jo nemlig i § 6, at Fæstetvang ere i Fremtiden undergivne: „1), de i § 1 omhandlede Eiendomme“; men nu synes jo 2det Stykke af § 1, der omhandler „mindre“ Parcelgaard paa mulig 5, 6 eller 7 Tønder Hartkorn, ja op til 11 Tønder Hartkorn, netop at undtage disse fra Bestemmelsen i § 1, og de vilde altsaa derefter i Fremtiden ikke være undergivne Fæstelig. Saaledes kan man ialtfald læse Lovforslaget, ja det vil vel endog være umuligt at læse det anderledes. Men at det ikke har været Ministerens Tanke, fremgaar dog af § 6 Nr. 2, der siger, at Parceller, naar de ere over 2 Edr. Hartkorn, skulde være Fæstetvang undergivne. Rigtigt havde det, ifølge det Anførte, vistnok været ganske at udelade Bestemmelsen i 2det Stykke af § 1. og i Nr. 1 af § 6. Der er, som alt udtalt, formentlig ingen tilstrækkelig Anledning til at give en Regel for, hvad der er en Bondegaard, og om det er en Eiendom paa 1 Ed. eller 2 Edr. Hartkorn. Hvad der er Anledning til, er kun at give en Regel, som forhindrer, at de Gaarde, vi nu have, kunne tilintetgjøres og saa, lige stille imod Administrationens enlige Udtalelse i 1868, en Bestemmelse om, at den gamle Lovregel om og Administrationens gamle Betragtning af Fæstetvungen ogsaa skal være den fremtidige Regel. Saaledes havde Udvalget ogsaa stillet Sagen ifjor. Jeg forstaar meget godt Grunden til den ærede Ministers Affattelse af Lovforslaget i saa Henseende og til, at han har delt det i flere større Hovedafdelinger, men jeg tror ikke, at Ministeren i Udførelsen heraf har været fuldkommen heldig.

Jeg har hermed udtalt min Mening om denne Sag og har udtalt, hvorledes jeg ser paa Lovforslaget. Jeg ser ikke rettere, — jeg gjentager det — end at det vilde have vaart stor Forbauselse, om Ministeriet ikke var kom-

met til os med et saadant Forslag. Jeg ser ikke rettere, end at det ikke vilde have hjulpet det Allermindste, og jeg veed ikke bedre, end at det er godt, at Landsthinget endelig engang kommer til at udtale sin Anskuelse. Og Et tror jeg endnu at turde sige, som den ærede Taler, mod hvem jeg væsentlig har rettet mit Foredrag (Estrup), ikke vil kunne modstige, og det er, at, dersom et Lovforslag af denne Natur — naturligvis med alle de Rettelser og Forbedringer af samme, som hans rige Kjendskab til og Indsigt i disse Forhold vil bidrage til, at det endelige Lovforslag fremtræder med. — kommer frem som Landsthingets Udtalelse om Sagen, da maatte han være meget glad. Han maatte glæde sig ved, at de Misbrug, hvortil Lovgivningen, naar man fortolker den saaledes, som f. Ex. Administrationen gjorde i 1868, kan give Anledning, derved vilde blive fjernede, og at der saaledes overhovedet kunde tilveiebringes nogen No i disse Forhold. Jeg er ganske af den Mening, som blev udtalt af den sidste ærede Taler (Schøler), at det vistnok vil være længe, inden vi saa en Tvangsfæstefløsningslov, og jeg for mit Vedkommende skal tilføje, at jeg ikke ser, at der er nogen Grund til at arbejde i den Retning. Jeg veed jo vel, at der er Andre, der anse Fæstelovgivningen i den Grad som et Karthago, at de have skrevet i deres Program: „Carthaginem esse delendam“, saa at de absolut ingen Smaaforbedringer ville have i Fæstelovgivningen, men kun hele Fæstelovgivningens Tilintetgjørelse. Men jeg tror ikke, at det vil lykkes dem, og at det ialtfald vil være en rum Tid. Jeg tror derfor, at det er i sin Orden, at Landsthinget, naar der er opdaget Misbrug af Fæstelovgivningen, søger at sætte et Bævn derimod. Og ganske vist vil der derved tilveiebringes nogen No i disse Forhold. Maatte der blot gaa 10 Aar, som der er gaaet siden 1861, inden Fæstesagen atter blev til et stort Emne heri Landet, da tænker jeg, at den ærede Landsthingsmand vilde dele min Mening om det